

**ADATOK ÉS JEGYZETEK A „PLATINABAGOLY”
(APAMEA PLATINEA, APAMEINI, NOCTUIDAE)
ISMERETÉHEZ A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN**

BÁLINT ZSOLT – KATONA GERGELY – TÓTH BALÁZS

Magyar Természettudományi Múzeum, Állattár
H-1088 Budapest, Baross u. 13.
E-mail: balint.zsolt@nhmus.hu; katona.gergely@nhmus.hu; toth.balazs@nhmus.hu

BÁLINT, ZS., KATONA, G. & TÓTH, B.: *Notes and annotations for the knowledge of the moth Apamea platinea (Apameini, Noctuidae) in the Carpathian Basin*

Abstract: The moth *Apamea platinea* (Treitschke, 1825) is a nocturnal species described on the basis of specimens collected in the Carpathian Basin periphery. The type material is found in the Hungarian Natural History Museum, which is thoroughly documented by the authors. In a nutshell, it describes the life history of the species based on the available literature. The work critically reviews the literature concerning the species in the Carpathian Basin, with particular reference to the available voucher specimens. The species was collected in Romania only in the Banat region, it is unknown in Ukraine, but it is relatively widespread in the Carpathians of Slovakia. The species has only been reported from Hungary on the basis of sporadic records, and it is amongst species protected by national nature conservation laws.

Keywords: Carpathian Basin, Hungarian Natural History Museum, Hungary, literature data, Romania, Slovakia, type material, Ukraine, voucher specimen.

Bevezetés

Kovács Lajos (1900-1971), akit levéltárosi hivatásának feladására kényszerítettek, és emiatt lett hivatásos rovarász, a múlt században folyó lepkészeti kutatások egyik meghatározó sze-

mélye volt (ld. FAZEKAS 2013). Munkásságával megalapozta a magyar lepkefaunisztikai kutatásokat, illetve a Noctuidae és az Eupitheciini csoportok által táplált különleges szeretete kijelölte számos, később nemzetközi hírnévre szert tett magyar lepkész pályáját is (BÁLINT 2013).

A magyarországi lepkefauna ismeretéhez Kovács Lajos több fontos publikációjával is hozzájárult. Talán a legjelentősebb „A magyarországi nagylepkék és elterjedésük” című tanulmánya, ami két részben jelent meg (KOVÁCS 1953, 1956). Ezt később a történeti adatok kritikájával egészítette ki (KOVÁCS 1958). Kovács említett publikációi váltak később mérföldkövekké, és minden faunisztikai munka ezek ismeretében íródott, ezek lettek a fő hivatkozási alapok.

Az említett nagy tanulmány első részének van egy függelékszerű fejezete: „A kihagyott fajok jegyzéke” (KOVÁCS 1953: 152-162). Ebben a szerző 79 fajt törölt a Magyar Népköztársaság lepkefaunájából a gyűjteményekben fellelhető példányok, és az irodalomban publikált adatok revideálása után. A törölt fajok nagy részét később újra megtalálták a mai Magyarország területén. A Kovács által revideált régi adatok viszont feledésbe merültek.

A Magyar Természettudományi Múzeum lepkeanyagain dolgozva számos érdekesség merül fel. Nem egy esetben bizonyítható, hogy a faunából törölt faj irodalmi adata, vagy a meglevő bizonyító példány másképpen is értelmezhető, és a forrás hitelt érdemlő. Ezt már jeleztük egy-két esetben (pl. BÁLINT & BENEDEK 2013, BÁLINT & KATONA 2019). A jelen tanulmányban az *Apamea platinea* (Treitschke, 1825), a Kárpát-medencében ritkának ismert fajjal kapcsolatos jegyzeteinket osztjuk meg az olvasóval. Ezt a fajt is törölte KOVÁCS (1953) a faunából, de később több alkalommal is jelezték. Bemutatjuk a szakirodalom által eddig meg nem vizsgált típuspéldányokat (a lektotípus mellett három paralektotípus – eredetileg szüntípusok), tárgyaljuk a magyarországi adatokat és áttekintést adunk a faj Kárpát-medencei elterjedéséről és magyar elnevezéseiről.

Történeti áttekintés

Polia platinea – OCHSENHEIMER 1816: 74 (nomen nudum); TREITSCHKE 1825: 34; FRIVALDSZKY 1864: 37.

Hadena platinea (Treitschke) – ABAFI-AIGNER 1907: 61; METSCHL 1923: 3.

Crymodes platinea (Treitschke) – WARREN 1911: 176, pl. 41 d „Platinea”; 41; KOVÁCS 1953: 157; BERGMANN 1954: 665, taf. 160, figs B-C, 7-8.

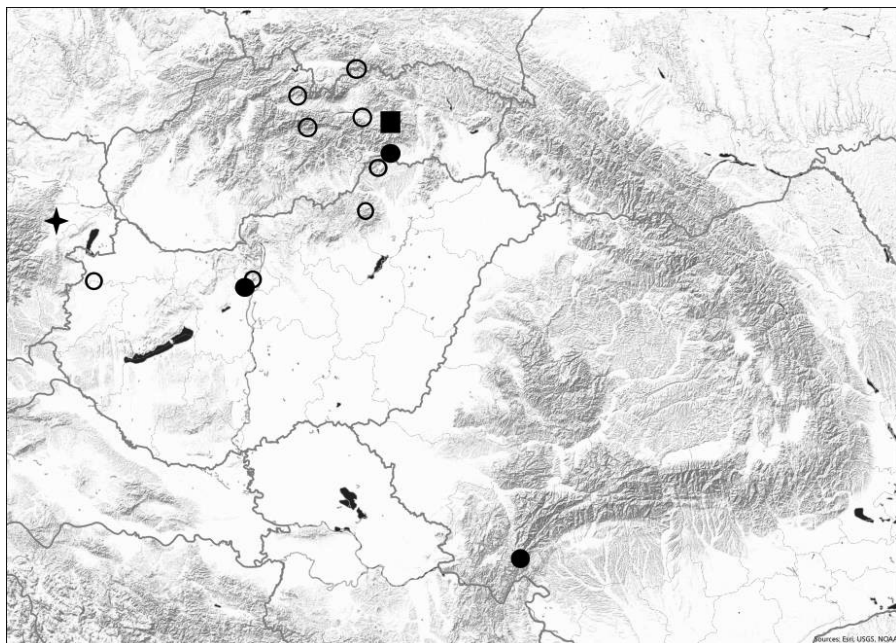
Apamea platinea (Treitschke) – FORSTER & WOHLFAHRT 1971: 128; GYULAI et al. 1974: 78; KÖNIG 1975: 160, pl. VIII, fig. 2; VARGA 1989: 233; VOJNITS et al. 1993: 302; RÁKOSY 1996: 146, pl. 16, fig. 20; VARGA 1999: 495; VARGA et al. 2004: 72; VARGA 2010: 113, 175, pl. 45, figs 13 -14.

Abromias platinea (Treitschke) – ZILLI et al. 2005: 144, pl. 11, figs 33-41.

Apamea (Apamea) platinea platinea (Treitschke) – ZILLI et al. 2009: 60 (lektotípus-kijelölés), pl. 12, figs 3-4; pl. 45, figs 17-20.

A „*Polia platinea*”-t először OCHSENHEIMER (1816) említi mint új fajt, megjegyezve, hogy a lepkéket „Dom. de Goldegg” nevű rovarász gyűjtötte. Pontos leírást és gyűjtőhelyet nem ad. TREITSCHKE (1825) írja le meghatározatlan számú és ivarú példány alapján, amelyeket „von Goldegg” (aki azonos lehet az Ochsenheimer által említett gyűjtővel) és Vinzenz Kollar (1797-1860) lepkészek gyűjtöttek júliusban Bécsből délre, a Baden és Mödling között húzódó dombvidéken, a Kárpát-medence pereméről (az egykori Magyarország határvidékéről).

ABAFI-AIGNER (1907) a dunántúli Csepregről jelzi, ami a típusanyag lelőhelyétől légvonalban 75 kilométernyire van délkeletre (**1. ábra**). WARREN (1911) jelzi a faj magyarországi előfordulását. KOVÁCS (1953) megemlíti csepregi adatát, de mivel szerinte az adat Dahlström Gyulától származik, és „helyt nem álló volta nyilvánvaló” – ennek következtében törli a magyar faunából. BERGMANN (1954) szerint Németországi területeken sporadikusan fordul elő. Megállapításai alapján európai (délnyugat-középeurópai-montán-alpesi-szubmediterrán) fajnak tartja, ami a félig zárt és nyitott sziklagyepeket jelzi. Ennek megfelelően adja a német nevet is: „Felssteppen-Hartgraseule” (= sziklasztyeppi keményfűbagoly).

1. ábra: Az *Apamea platinea* előfordulási pontjai faunaterületünkön.

Csillag = a típusanyag lelőhelye; üres kör = irodalmi adat; teli kör = irodalmi adat bizonyítópéldánnyal; négyzet = Magyar Természettudományi Múzeumban fellelhető példány

SZABÓKY (2007: 232) anekdotája alapján még az 1970-es évek előtt, Kovács Lajossal együtt a budai Széchenyi-hegyen (akkor Szabadság-hegy) Török Ferenc gyűjtötte. GYULAI et al. (1974) egy nőstény példány előfordulását közlik mint a magyar faunára új lepkefajt. VOJNITS et al. (1993) a Bükkre vonatkozóan a fajt Bánkútról (és az egri Nagy-Egedről) jelzi.

A magyar „Vörös Könyv” (VARGA 1989) szerint „az európai fauna egyik legjellegzetesebb xeromontán eleme”, egy-egy adata ismert a Budai-hegységből, a Bükk-fennsíkról, illetve a Bükk nyugati előteréből, a faj „a kipusztulás közvetlen veszélyébe került”. Később az Aggteleki-karsztról VARGA (1999) két pontról is kimutatta: Tohonya-völgy és Nagy oldal. Szerinte xeromontán (mediterrán-xeromontán) faunaelem és sziklagyepi faunakomponens (VARGA et al. 2004).

Legújabbán pedig VARGA (2010) a következőt írja: „a magasabb hegyvidékek és az európai-nyugat-ázsiai xeromontán területek fátlan, sziklagyepes élőhelyeihez ragaszkodó faj, csupán kisszámú adata van a Bükkből, az Aggteleki-karsztról és a Budai hegyvidékről. Védett. Vörös könyves fajunk”.

A faj életmenete

Életmenetével kapcsolatban ABAFI-AIGNER (1907) megjegyzi, hogy hernyója hasonló az *Apamea monoglypha*-hoz és patkócímen (*Hippocrepis comosa*) él. METSCHL (1923) tárta fel a faj életmódját. BERGMANN (1954: 669) erre a dolgozatra hivatkozva jelzi, hogy a hernyó ősztől kora tavaszig főleg keménylevelű fűveken él. Hasonlít az *A. monoglypha* hernyójához és áttelelés után patkócímen találták, fogságban pitypangon is könnyen felnevelhető (vö. FORSTER & WOHLFAHRT 1971: 128). Faunaterületünkön a faj életmódja még nincs feltárva.

Az imágók élőhelyükön olykor nagy egyedszámban gyűjthetők (Benedek Balázs, személyes közlés; illetve a Hreblay-gyűjtemény anyagai, lásd BÁLINT et al. 2014). Feltételezhető, hogy egyes egyedek hajlamosak a kóborlásra. Ilyenkor tenyészési helyüktől távol is feltűnnek, és a szerencsés lepkész hálójába vagy csapdájába kerülhetnek.

A típusanyag

Az Ochsenheimer-gyűjteményben egy hím és egy nőtény található. Ez lehet a von Goldegg által gyűjtött anyag (**2. ábra**). A Treitschke-gyűjteményben is két példány van (**3. ábra**), minden bizonnyal ezeket gyűjtötte később Kollar. Az Ochsenheimer- és a Treitschke-gyűjtemény négy példánya a faj szüntípusanyagát képviselte.

A Treitschke-gyűjtemény egyik példányát később kijelölték névhordozó lektotípusnak (ZILLI et al. 2009). Bár a példányt nem ábrázolták és nem is került rá a kijelölők lektotípus-cédulája, a kijelölés szövegezése alapján a példány egyértelműen azonosítható: „abdomen partly eaten; the pin broken into two parts” (= a potroh részben elfogyasztva [múzeumi kártevő által]; a tű két részbe törve).

Az érvényes lektotípus-kijelölés következményeként az Ochsenheimer-gyűjtemény két példánya és a fennmaradó egy Treitschke-példány automatikusan paralektotípussá vált.

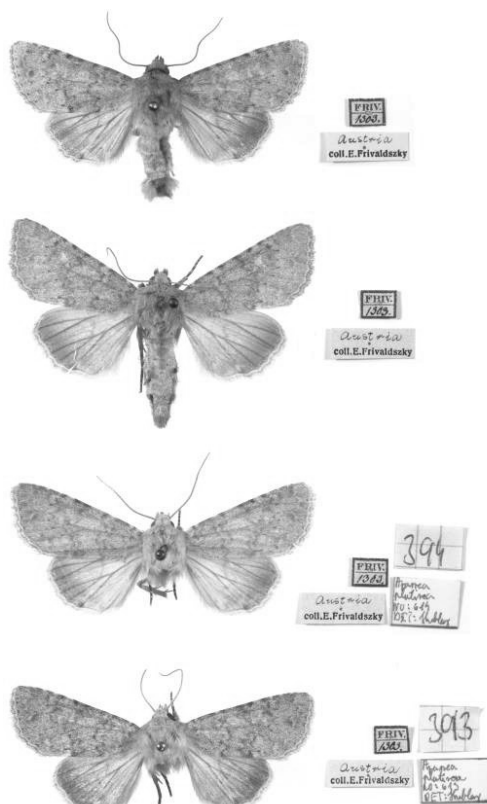
A Frivaldszky-gyűjteményben eredetileg négy ausztriai példány volt található (FRIVALDSZKY 1864), ezt mind megtaláltuk a múzeumi világgyűjteményben (**4. ábra**). Ezekről nem bizonyítható, hogy Treitschkétől kerültek Frivaldszkyhoz, így nem tartjuk őket szüntípusnak.

2. ábra: Az Ochsenheimer-gyűjteményben fellelhető „*Polia platinea*” típusanyag. A két példány feltételezhetően „Goldegg” által gyűjtött, OCHSENHEIMER (1816) és TREITSCHKE (1825) által említett szüntípusanyagot képviseli.

3. ábra: A Treitschke-gyűjteményben fellelhető „*Polia platinea*” típusanyag. A sérült potrohú (felső) példány a lektotípus; a potroh nélküli pedig paralektotípus.

4. ábra: A Frivaldszky-gyűjtemény fennmaradt „*Polia platinea*” példányai

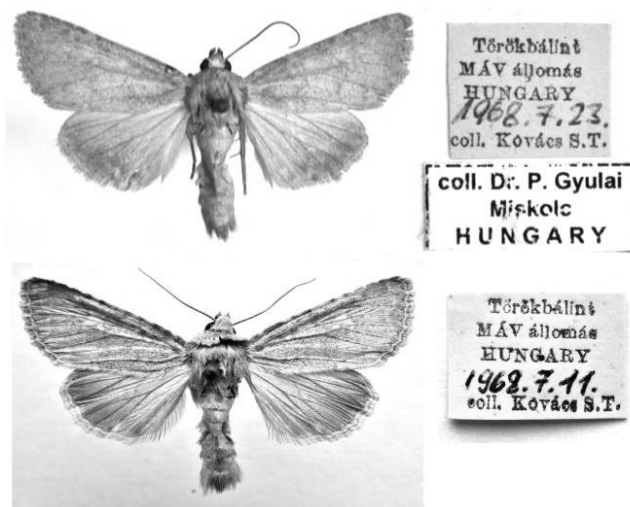
Kárpát-medencei vonatkozások

A mai Magyarországra vonatkozó adatokat a következőkben elemezzük részletesen. Kitérünk a környező országokból származó, Kárpát-medencei adatokra is.

1. A csepregi adat (ABAFI-AIGNER 1907). A példány nincs az MTM gyűjteményében. Feltehetően már Kovács Lajos idejében sem lehetett fellelni. Kovács azért veti el a csepregi adatot, mert a múzeumban Csepregről származó, más példányok is vannak a Dahlström-gyűjteményből, amelyet Kovács nagy általánosságban megbízhatatlannak tart. Valóban, hitelessége nem egy esetben megkérdőjelezhető (vö. legújabban BÁLINT & KATONA 2019), de nem lehet általánosítani, mivel számos faj Kárpát-medencei előfordulásának jól dokumentált bizonyítópéldánya ebből a gyűjteményből származik (ld. pl. BÁLINT & BENEDEK 2013). A csepregi előfordulás nem zárható

ki teljesen, hiszen kóbor egyedek bármikor és bárhol felbukkanhatnak a Kárpát-medence belső területein is.

2. A Budapest környéki adat. Ez nyomtatásban először 1989-ben jelent meg (VARGA 1989). Feltételezhető, hogy azokra a példányokra utal, amiket Kovács Sándor Tibor gyűjtött Törökbálinton (**5. ábra**). A Szabóky-kötetben olvasható anekdota publicitása alig egy évtizedes. Török Ferenc (1913-1999) nyugdíjas korában a gyűjteményének nagy részét eladta (SZABÓKY 2007: 87), megmaradt lepkegyűjteménye viszont a Magyar Természettudományi Múzeumba került ajándékozás útján. Köztük nem találtuk a budapesti *A. platinea*-t.

5. ábra: A Törökbálinton gyűjtött *Apamea platinea* példányok
(felül: Gyulai Péter gyűjteménye, Miskolc,
alul: Kovács Sándor Tibor gyűjteménye, Szeged).

3. Adatok a Bükk-hegységből: (1) Bükk-fennsík (Bánkút), (2) Bükk-hegység nyugati előtere (Eger, Nagy-Eged). Az első adathoz: A fajt mint a magyar faunára új, a bánkúti példány alapján jelezték. Gyűjtője Varga Zoltán volt, az időpont: 1969. VI. 30. A példány Varga Zoltán egyetemi gyűjteményébe került, amit egy külföldi intézmény megvásárolt. Feltételezzük, hogy az eladott gyűjteményben benne van a bánkúti előfordulás bizonyítópéldánya. A második adat téves közlésen alapul, a hivatkozott példány egy *Euxoa birivia* ([Denis & Schiffermüller], 1775) (Csövéri Tibor, személyes közlés).

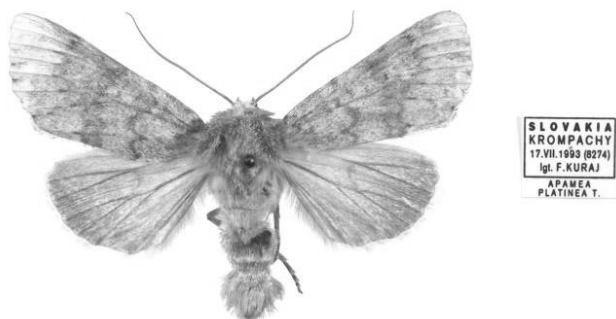
4. Aggteleki-karszt (Nagy-oldal és Tohonya-völgy). A példányok gyűjtője Varga Zoltán. Feltételezhető, hogy a bizonyítópéldányok ebben az esetben is az ő gyűjteményében kerültek elhelyezésre. Fellelhetőségük jelenleg bizonytalan (ld. a fentiekben).

A Magyar Természettudományi Múzeum nemzeti (Kárpát-medencei) gyűjteményébe egyetlen Korompáról származó hím *A. platinea* példány van betűzve, a következő adatokkal: „Slovakia, Krompachy, 17.VII.1993, lgt. F. Kuraj” (**6. ábra**) (a cédula alapján a példány feltehetően Pastorális Gábor komáromi lepkész gyűjteményéből származik). HRUBÝ (1964) jelzi

Szádelőről, ahol Gyulai Péter is fogott egy kisebb sorozatot (9 hím, egy nőstény, 1991.VII.6-7., coll. Gyulai; személyes közlés, 2019. október) (7. ábra).

A fajra vonatkozóan nem találtuk publikált adatokat Kárpátaljáról.

RÁKOSY (1996) a bánáti hegyvidékről jelzi (Cserna-völgye, Domogled), aminek forrása minden bizonnyal KÖNIG (1975). Más előfordulását nem ismerjük a Kárpát-medence keleti részéből (vö. RÁKOSY et al. 2003).

6. ábra: A Magyar Természettudományi Múzeumban található egyetlen Kárpát-medencei *Apamea platinea* példány.

7. ábra: A felvidéki Szádelőn gyűjtött *Apamea platinea* példány (Gyulai Péter gyűjteménye, Miskolc).

A Kárpát-medencei adatok az általános elterjedés vonatkozásában

Az *A. platinea*, ha lokálisan is, de Európa déli részének hegyvidékein elterjedt (ZILLI et al. 2005 és 2009, továbbá: **Függelék**). A jelenlegi Magyarország politikai határain belül az Aggteleki-karszton és a Bükk-hegységben tenyészése nem zárható ki, de azt eddig még senki nem jelezte. Kóbor egyedeit azonban ritkán, de sikerül gyűjteni. Ezért valóban ritka fajnak lehet tekinteni. Ennek fényében a KOVÁCS Lajos (1953) által kétségbe vont csepregi előfordulás is hiteles lehet. Emiatt az *A. platinea* törlése a csonka „magyarországi” faunából helytelen volt. Ezt alátámasztják a későbbiekben Észak-Magyarországról előkerült példányok (ld. a fentieket).

A Kárpát-medencére vonatkozóan a *Noctuidae Europaeae* által megadott térkép (ZILLI et al. 2005: 143, *Abromias platinea* feliratú térkép) elnagyolt, mivel egész Észak-Magyarország területét beveszi a faj elterjedésébe, azt sugallva, hogy mindenütt előfordul. Ugyanígy a Keleti- és Déli-Kárpátok teljes vonulata is tenyészési helyként van feltüntetve. Úgy tűnik, faunaterületünkön biztos előfordulási helyei kizárólag a felvidéki Kárpátokban vannak az árvai, lipthói, szepesi és gömör-tornai térségeken át egészen a Pieninekig (REIPRICH & OKÁLI 1989). Ezek az állományok jelenlegi ismereteink szerint a törzsalakot (ssp. *platinea*) képviselik (ld. ZILLI et al. 2009).

Törvényi védettség

A magyarországi törvények szerint a „platinabagoly” (= *Apamea platinea*) nevű lepkefaj védett, „természetvédelmi értéke” tízezer forint (ANONYM 2012). Gyakorlatban ez a védettség nem jelent mást, mint az esetlegesen Magyarországra kóborló példányok begyűjtésének tiltását, hiszen állományainak tenyészőhelyét nem tudjuk törvényi szabályozással védeni. Így az, aki a faj esetleges magyarországi felbukkanását jelzi, azt csak alapos fotódokumentációval teheti. Kérdéses, hogy aki véletlenül találkozik a lepkével, felismeri-e (ld. SZABÓKY 2007: 232), és képes-e megfelelő hitelességgel dokumentálni az előfordulást? A hatásos védelem érdekében célzott kutatásokat kell végezni a faj potenciális élőhelyein (Aggteleki-karszt és Bükk-hegység), és ha tenyészését sikerül kimutatni, akkor ennek megfelelően a faj fokozott területi védelmét biztosítani.

Magyar elnevezések

Platinabagoly (*Apamea platinea*) – VARGA 1989: 233.

Platina-dudvabagoly (*Apamea platinea*) – VARGA 2010: 61.

Platinaszürke dudvabagoly (*Apamea platinea*) – BUSCHMANN & SZABÓKY 2011: 39; PASTORÁLIS et al. 2016: 140.

A magyar elnevezések azt a szokást tükrözik, amikor a lepkészek maguk között a Noctuidae család képviselőt „baglyoknak” nevezik. Ez számukra egyértelmű terminológia, de nem egyetemes, mert a kevésbé szakavatott, vagy akár a műkedvelő természetrajongó könnyen gondolhat madárra is (vö. BÁLINT & BENEDEK 2013; BÁLINT 2016: 24, 11. sz. lábjegyzet).

A „bagoly” megjelölés a német lepkész hagyomány átvétele, tudniillik a német nyelvterületen a Noctuidae család fajait a bagoly „Eulen” szóval jelölték. Frivaldszky a *Noctua* magyar

megfelelőjére az „éjenc” szót alkotta, tehát: Éjencfélék = Noctuidae (ld. FRIVALDSZKY 1865). A legtöbb, ma alcsalád- vagy tribusz szinten elkülönített Noctuidae csoportnak is alkotott nevet (vö. BÁLINT & BENEDEK 2013). A Frivaldszky-féle neveket később elvetették, ezt tükrözi az Állathatározó első kiadásának lepkenévanyaga (vö. [GERE] 1953 és BÁLINT 2016).

A faj első magyar neve („platinabagoly”) akár valamiféle műtárgyat is jelezhet. A név egyértelműségének (és egyediségének) érdekében ez a Varga-féle név „platina-bagolylepke” kellene, hogy legyen. Szemantikailag (jelentésében) kétes a „dudvabagoly” elnevezés is, mivel hiányzik a lepke-megjelölés. Tehát akár egy olyan bagolyra is érthető, ami gazos (dudvás) területeken honos. A helyes kifejezés tehát itt is a „dudvabagolylepke”. De ez már egy háromszorosan összetett szó, és inkább leírás, mint név hatását kelti.

Helyesebb lenne a „dudvász” szó képzése, és alkalmazása az Apameini tribusz képviselőire: Dudvászrokonúak. Ennek megfelelően a faj neve „Platina dudvász”. De vissza lehet térni a Frivaldszky által, a faj képviselői megnevezésére alkotott „bara” szóhoz is (FRIVALDSZKY 1865), amelynek jelentését nem adta meg, de feltehetően a lepkék szárnyainak felszínén látható rajzolat barázdált (többfelé hasogató) jellegére utalhat; így az Apameini tribusz neve „Bararokonúak” lehetne, míg a tanulmányban tárgyalt fajt: „Platina bara”.

Összefoglalás

A *Polia platinea* Treitschke, 1825 típusanyaga a Magyar Természettudományi Múzeumban található. Mivel a példányokat nem vizsgálták alaposabban, az eredetileg négy szüntípusból egy rossz megőrzésű példány került kijelölésre lektotípusként.

A fajt a Kárpát-medencéből először Csepregről (Vas megye) jelezték, ami a típus-lelőhelytől (Mödling-Baden, Ausztria) nincs távol. A példány feltehetően a Dahlström-gyűjteményből származott, ezért Kovács Lajos 1953-ban törölte az *Apamea platinea*-t a magyarországi faunából. Később a fajt több helyen is jelezték Magyarországon. De most csak egyetlen gyűjtési ponthoz rendelhető, biztosan fellelhető bizonyítópéldányok ismertek hazai gyűjteményben. A többi adat bizonyítópéldánya jelenleg ismeretlen helyen található.

A faj a szlovákiai Kárpátokban elterjedt, így valószínű, hogy szórványos északkelet-magyarországi adatai a felvidéki állományokból elkóborolt egyedeken alapulnak, bár tenyészése feltételezhető az Aggteleki-karszton és a Bükk-hegységben. Viszont nincs adata a kárpát-ukrajnai és az erdélyi Kárpátokra vonatkozóan. Romániából is eddig csak a Cserna-völgyéből jelezték. A Kárpát-medencében honos állományainak életmódja nem ismert, feltehetően hűvös (hegyvidéki) sziklalejtőkre jellemző faj.

Az *Apamea platinea*-t Magyarországon természetvédelmi törvények védik. Ez gyakorlatban a faj gyűjtésének tiltását jelenti, és ez a szabályozás mindenképpen megnehezíti az újra felbukkanó kóbor példányok hitelt érdemlő dokumentálását.

Köszönetnyilvánítás

Köszönjük Gyulai Péternek (Miskolc) a kézirat bírálatait, illetve Kovács Sándor Tibornak (Szeged) a törökbálinti, Csóvári Tibornak a bükkii adatokkal kapcsolatos információkat.

Függelék

A Magyar Természettudományi Múzeumban található *Apamea platinea* példányok jegyzéke

Az alábbiakban betűrendet követve soroljuk fel a Magyar Természettudományi Múzeum felállított Noctuidae világgyűjteményében található példányokat (n=113), taxononként elkülönítve. A példányok származási országa a mai politikai viszonyokat tükrözik. A cédulák feliratait nem egységesítettük, az általunk olvasott adatokat idézőjel között, betűhíven közöljük. Egyes példányokhoz zárójelben jegyzetet fűztünk, amelyek többnyire a cédulákkal kapcsolatosak. A példányra vonatkozó adatsor végén jelezzük az ivart hím esetében „m”, a nőtény esetében pedig „f” betűvel.

***Apamea platinea armena* (Eversmann, [1865])**

TÖRÖKORSZÁG:

- „Türkei, Prov. Van, Güseldere-Paß, 2770 m, 21.6.85, H. Thöny” (2 m)
„TR Güseldere, 2700 m, 30.6.84 Thöny (2 m 5 f)
„TURKEY, Prov. Hakkari, Yüksekova Mts. 2,5 km E of Güseldere Pass, 2600 m, 38°11'N, 43°56'E, 3-5.VII.2002. leg. B. Benedek & T. Csövári.” (2 m)
„Ost Turkey, Van, 7.7.91. Güseldere Gec. 2400-2800 m W. Fickler.” (2 m 2 f)
„TURKEY, Prov. Erzurum, 8 km NW of Kop Pass, 2000 m, 40°02'N, 40°28'E, 11.VII.2002. leg. B. Benedek & T. Csövári.” (jegyzet: gen. JB607m) (5 m 2 f)
„TURKEY EAST Baskale Umg. 2900 m, Güseldere Pass, 30.VI-7.VII.1984. leg. Kurt Huber” (jegyzet: gen. JB606f) (1f)
„TURKEY Prov. Sivas, Ziyaret gecidi, 2100 m, 36°45E 38°42N 27-28. 07. 1993. leg. Gy. László” (1 f)

OROSZORSZÁG:

- „USSR Nakhichevan Buzgov, 500 m, 7.7.1984. leg. Sarakov” (1 f)
„USSR Treanskaukasien, Nakhichevan Buzgov, 600 m, 16.6.1983. leg. Danilovski” (1 f)
„USSR E Caucasus, Daghestan ASSR, Kurush, Kurush Station, 2400 m, 7-11.VII.1989. leg. Z. Korsós” (4 m 10 f)

***Apamea platinea atlantica* (Zerny, 1934)**

MAROKKÓ:

- „Marokko, Hoher Atlas; Oukaïmeden, 2400-2800 m; 16-30.7.87; Ströhle” (2 m, 1 f)
„Marocco, Hoher Atlas; Oukaïmeden, 2700 m; 16-30.7.1987; K. Huber” (3 m, 1 f)
„Marocco, Hoher Atlas; Oukaïmeden, 2700 m; 16-30.7.1987; K. Huber” (jegyzet: gen. JB482m) (m)
„Marocco, Hoher Atlas; Oukaïmeden, 2700 m; 16-30.7.1987; K. Huber” (jegyzet: gen. JB483f) (f)
„Marokko; Oukaïmeden, 2200 m; 1-13.7.85; Ströhle; [coll.] Thöny” (jegyzet: gen. Thöny 223) (m)
„Marokko; Oukaïmeden, 2800 m; 8-22.8.82; Ströhle” (jegyzet: „serratilinea”) (f)

***Apamea platinea platinea* (Treitschke, 1825)**

AUSZTRIA:

- „Austria; [coll.] E. Frivaldszky” (jegyzet: FRIV. 1303) (1m, 1 f)

„Austria; [coll.] E. Frivaldszky” (jegyzet: FRIV. 1303; gen. Hreblay 613) (f)
„Austria; [coll.] E. Frivaldszky” (jegyzet: FRIV. 1303; gen. Hreblay 614) (m)
„Ober-Österreich; Weissenbach u. Umg.; 28.7.51; Toni Em” (m)

CSEHORSZÁG:

„Mor.; Klentnice; 17.6.57; V. Krejčí” (2 m)
„Moravia Merid.; Klentnice; 30.6.54; J. Abermayer” (m)
„Moravia; Klentnice; 1.6.68; L. Cervinka” (m)

ÉSZAK-MACEDÓNIA:

„Maced.; Ohrid Umgeb., 600 m; 20-30.7.1936; Thurner; [coll.] Bartha” (1 m, 1 f)
„Makedonien; Ochrid; 7.VII.1936; Viktor Mayer” (m)

FRANCIAORSZÁG:

„Alpes maritimes; St. Martin-Vesubie, Balma la Frema; 925.VIII.14; Schmidt” (m)
„Alpes maritimes; St. Martin-Vesubie, Madonna di Finestre; 925.VII.28; Schmidt” (f)
„Alpes maritimes; St. Martin-Vesubie; 925.VII.20; Schmidt” (2 m)
„France mer.; Venanson; 21.7.1925; [coll.] Bartha” (2 m)
„France mer.; Venanson; 21-27.7.1925; [coll.] Bartha” (m)
„France mer.; Venanson; 21-27.7.1925; [coll.] Bartha” (jegyzet: gen. JB481f) (f)
„France, Alpes maritimes; Esteng, 1850 m, by Col de la Cayolle; 3-4.VIII.1988.; M. Fibiger”
(2 m, 1 f)
„Gallia mer.; Levens; 926.VIII.9; Schmidt” (m)
„Gedre; 12.VII.31; P. Rondou; ” (jegyzet: cédulája nagyon kifakult!) (m)
„Htes - Pyrénées; Gêdre; 16.VIII.24; [coll.] Rondou” (f)

GÖRÖGORSZÁG:

„GR; Chelmos, 2200 m; 25.6.1990; Stengel” (1 m, 2 f)
„GR; Tajigetos, 1600 m; 5.7.1989; Stengel” (f)
„Greece, Peloponnesos; Helmos 1700-2000 m; 1997.06.24-27.; Hác-z-Juhász-Bársony” (2 f)
„Griechenland, Peloppones; Chelmos, 1000-1600 m; 23.6.1989; W. Fickler” (m)
„Griechenland; Chelmos, 2200 m; 4.7.1989; Westphal” (3 m)
„Hellas, Provinz Achaia; Chelmos 1700 m; 11.7.1989; K. Huber” (f)
„N-GR; Timphristos, 1800 m; 9.7.1989; Stengel” (2 m, 5 f)

NÉMETORSZÁG:

„Berchtesg. Alpen; Hachelwande; E.7.49; H. Pfister” (f)
„Regensburg; 1.7.1933; Max Sälzl” (m)
„Regensburg; 1.7.1933; Max Sälzl” (jegyzet: potroh hiányzik) (m)
„Regensburg; 1937.VI.20; [coll.] Velez” (jegyzet: localitas ac datum dubiosa) (f)
„Regensburg [coll.] Diószeghy” (jegyzet: 275) (f)

OLASZORSZÁG:

„Italia; Roma; 1933.VII.; [coll.] Velez” (jegyzet: localitas ac datum dubiosa) (m)
„Schnalstal, 1400 m; 11.7.1928; B. Astfäller, Meran; [coll.] Bartha” (m)
„Teriolis; Schnalstal; auf.VII.13; [coll.] Bartha” (m)

„Winschgau, 700 m; 23.6.1928; B. Astfäller, Meran; [coll.] Bartha” (m)
„Winschgau, 1200 m; 3.7.1929; B. Astfäller, Meran; [coll.] Bartha” (m)

SVÁJC:

„Helvetia; Graubünden[coll.] Bartha” (jegyzet: gen. JB480m) (m)
„Schweiz; Wallis (Simplon), Gabi; 1968.7.7; Wettstein J.” (f)

LELŐHELY NÉLKÜL:

„[coll.] Piso” (jegyzet: Platinea Tr. [megsárgult papírcsíkon nyomtatott felirat]) (m)

***Apamea platinea reisseri* (Bubacek, 1926)**

SPANYOLORSZÁG:

„ESP; Sierra Nevada, Veleta, 2700 m; 23.7.88; Hock” (f)
„Spain, Andalusia; P. Granada, Sra. Nevada, Pico de Veleta, 2800 m; July 20. 1988; G. Behounek” (m)
„Spain, Avila; Sierra de Gredos, 15km S-SW Moyos, 1720 m; 27-28.VII.1988; M. Fibiger” (m)
„Spain, Lerida; 23km E Vielha, P. d. l. Bonaigua, 2050 m; 31.VII.1988; M. Fibiger” (1 m, 1 f)

Kiegészítés: A Magyar Természettudományi Múzeum letétként őrzi Hreblay Márton (1963-2000) Noctuoidea lepkegyűjteményét. Ebben a következő anyag található az *Apamea platinea* név alatt: Ausztria: 5 példány; Marokkó: 3 példány; Olaszország: 6 példány; Oroszország (Kaukázus): 4 példány; Törökország: 74 példány; Türkmenisztán: 1 példány (vö. BÁLINT et al. 2014: 61).

Irodalom

- ANONYM (2012): 100/2012 (IX. 28.) VM rendelet „A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet és a növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV.23.) FVM rendelet módosításáról. – Magyar Közlöny, **128**: 20903-21019.
- ABAFI-AIGNER, L. (1907): Magyarország lepkéi tekintettel Európa többi országainak lepke-faunájára. A Berge-féle lepkékönyv képeivel. – Királyi Magyar Természettudományi Társulat, Budapest, XXXII + 137 pp, 51 pls.
- BÁLINT, ZS. (2013): A lepkész dr. Kovács Lajos (1900-1971). – e-Acta Naturalia Pannonica **6**: 7-10.
- BÁLINT, ZS. (2016): A nappali lepkék magyar nevei. – e-Acta Naturalia Pannonica **11**: 1-124.
- BÁLINT, ZS. & BENEDEK, B. (2013): A Nonagria zollikoferi Freyer, 1836 magyar története. The Hungarian history of Nonagria zollikoferi Freyer, 1836 (Lepidoptera: Noctuidae). – e-Acta Naturalia Pannonica **6**: 17-44.
- BÁLINT, ZS., KATONA, G. & GUBÁNYI, A. (2014): A life for Noctuidae. The Owllet Moths of Márton Hreblay (1963-2000). Names, specimens and types. – Hungarian Natural History Museum, 270 pp.
- BÁLINT, ZS. & KATONA G. (2019): Ritka és érdekes múzeumi lepkepéldányok a Kárpát-medencéből: Csillérrokonúak (Heliconiinae, Nymphalidae, Lepidoptera). – Annales Musei historico-naturalis hungarici **111**: in press.
- BERGMAN, A. (1954): Die Großschmetterlinge Mitteldeutschlands. Unter besonderer Berücksichtigung der Formenbildung, der Vegetation und der Lebensgemeinschaften in Thüringen sowie der Verflechtung mit der Fauna Europas. Nach eigenen Beobachtungen und Versuchen sowie mit Verwendung von Beiträgen von Professor Dr. Arthur Petry und zahlreichen thüringischen Entomologen. Band 4/2. Eulen. Verbreitung, Formen und Lebensgemeinschaften. – Urania-Verlag GmbH., Jena, pp. 581-1060.

- BUSCHMANN, F. & SZABÓKY, CS. (2011): Hazai nagylepkéink magyar nevei. – Szolnok Megyei Múzeumi Adattár **37**: 1-102.
- FAZEKAS, I. (ed.) (2013): Kovács Lajos, a legendás lepkész. – e-Acta Naturalia Pannonica **6**, 187 pp.
- FORSTER, W. & WOHLFAHRT, TH. A. (1971): Die Schmetterlinge Mitteleuropas. Band IV: Eulen (Noctuidae). – Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart, 329 pp, 32 pls.
- FRIVALDSZKY, I. (1864): Lepidoptera Europaea. – Manuscript, folio, 86 pp (MTM: Ec 734, fotokópia).
- FRIVALDSZKY, I. (1865): Jellemző adatok Magyarország faunájához. – Magyar Tudós Társaság Évkönyvei **11**: 1-274, 13 pls.
- [GERE, G.] (1953): Lepkék, pp 521-618. In: MÓCZÁR, L. Állathatározó, I. kötet. – Közkutatástügyi Kiadó-vállalat, Budapest, 798 pp.
- GYULAI, P., UHERKOVICH, A. & VARGA, Z. (1974): Újabb adatok a magyarországi nagylepkék elterjedéséhez (Lepidoptera). – Folia entomologica hungarica **27**: 75-83.
- HRUBY, K. (1964): Prodrómus Lepidopter Slovenska. Prodrómus Lepidopterorum Slovaciae. Vydavateľstvo – Slovenskej Akadémie Vied, Bratislava, 962 pp.
- KOVÁCS, L. (1953): A magyarországi nagylepkék és elterjedésük. – Folia entomologica hungarica **6**: 76-164.
- KOVÁCS, L. (1956): A magyarországi nagylepkék és elterjedésük II. – Folia entomologica hungarica **9**: 89-140.
- KOVÁCS, L. (1958): Változások a magyarországi nagylepkék adataiban a Fauna Regni Hungariae, illetőleg Abafi-Aigner lepkékönyvének megjelenése óta. – Folia entomologica hungarica **11**: 309-364.
- KÖNIG, F. (1975): Catalogul Colectiei de Lepidoptere a Muzeului Banatului. – Comitatul de Cultură și Educație Socialiste Județul Timiș Muzeul Banatului Timișoara, Timișoara, 284 pp, 20 pls.
- METSCHL, C. (1923): Hadenä platinea Tr. – Mitteilungen der Münchener Entomologischen Gesellschaft. **13**: 3-8.
- OCHSENHEIMER, F. (1816): Die Schmetterlinge von Europa. Vierter Band. – Lepizig, Gerhard Fleischer dem Jüngern, x + 225 pp.
- PASTORÁLIS, G., BUSCHMANN, F. & RONKAY, L. (2016): Magyarország lepkéinek névjegyzéke. Checklist of the Hungarian Lepidoptera. – e-Acta Naturalia Pannonica **12**: 1-258.
- RÁKOSY, L. (1996): Die Noctuiden Rumäniens (Lepidoptera Noctuidae). – Landesmuseum, Linz, 648 pp.
- RÁKOSY, L., GOIA, M. & KOVÁCS, Z. (2003): Catalogul Lepidopterelor României. Verzeichnis der Schmetterlinge Rumäniens. – Societatea Lepidopterologică Română, Cluj-Napoca, 446 pp.
- REIPRICH, A. & OKÁLI, I. (1989): Dodatky k Prodrómu Lepidopter Slovenska. 3. zväzok Veda vydavateľ'svo – Slovenskej akadémie vied, Bratislava 139 pp.
- SZABÓKY, CS. (2007): A lepkészet története Magyarországon. – Magánkiadás, Budapest, 415 pp.
- TREITSCHKE, F. (1825): Die Schmetterlinge von Europa. Fünfter Band. Zweyte Abtheilung. G. Polia – Cerastis. – Gerhard Fleischer, Leipzig, 447 pp.
- VARGA, Z. (1989): Lepkék (Lepidoptera) rendje, pp. 189-244. – In: RAKONCZAY, Z. (szerk.). Vörös Könyv. A Magyarországon kipusztult és veszélyeztetett növény- és állatfajok. Akadémiai Kiadó, Budapest, 359 pp.
- VARGA, Z. (1999): The Lepidoptera of the Aggtelek National Park, pp 443-504. In: MAHUNKA, S. (ed.). The Fauna of the Aggtelek National Park. – Hungarian Natural History Museum, Budapest, 775 pp.
- VARGA, Z. (szerk.) (2010): Magyarország nagylepkéi. Macrolepidoptera of Hungary. – Heterocera Press, Budapest, 253 pp.
- VARGA, Z., RONKAY, L., BÁLINT, ZS., LÁSZLÓ, M. GY. & PEREGOVITS, L. (2004): A magyar állatvilág fajjegyzéke. 3. kötet. Nagylepkék. – Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest, 111 pp.
- VOJNITS, A., ÁCS, E., BÁLINT, ZS., GYULAI, P., RONKAY, L. & SZABÓKY, CS. (1993): The Lepidoptera fauna of the Bükk National Park, pp 157-318. – In: MAHUNKA, S. (ed.), The Fauna of the Bükk National Park, volume I. Hungarian Natural History Museum, Budapest, 456 pp.
- WARREN, W. (1911): 14. Gattung Crymodes Guen., 176-177 p. – In: SEITZ, A. (ed.) Die Gross-Schmetterlinge der Erde. I. Abteilung: Die Gross-Schmetterlinge des Palaearktischen Faunengebietes. 3. Band: Die eulenartige Nachtfalter. III + 511 pp.
- ZILLI, A., RONKAY, L. & FIBIGER, M. (2005): Noctuidae Europaeae. Volume 8. Apameini. – Entomological Press, Sorø, 323 pp.
- ZILLI, A., VARGA, Z., RONKAY, G. & RONKAY, L. (2009): The Witt Catalogue. A Taxonomic Atlas of the Eurasian and North African Noctuoidea. Apameini. – Heterocera Press, Budapest, 393 pp.